

KONTRA FERENC

DZSEMILA¹

Csak arra ügyeltünk, hogy a fejünk mindig árnyékban maradjon. A teraszos kocsmában ültünk. Mert csak itt volt fagyis hűtőpult, és bennünket is illedelmesen kiszolgáltak. Hárman voltunk, mint mindig, igazából az utcán hűsöltünk, mert a hullámtető alatt megállás nélkül járt a légkeverő, mint a Casablancában, és mindenki a kánikula elől menekült ide. Mindenbe tettek jeget és egy szelet citromot. És ettől volt olyan előkelő a hely.

A férfiak a fal melletti asztaloknál csapolt sört ittak, az idősebbek bent támasztották a pultot szilvapálinkájuk mellett, ahol hűvös volt ugyan, de a dohos dohányszag nyáron nyomasztóan hatott. Mi röhögcséltünk az alsó teraszon, néztük a lányokat, akik elmentek mellettünk a járdán, mindenfélét kiabáltunk utánuk, hiszen úgysem tudták a hangunkat beazonosítani, mert elváltakoztattuk. De éppen azért sétálgattak arrafelé olyan lassan, mint a csigák, hogy a fiúk izgalmasakat mondjanak, amin aztán jó hosszan lehet kuncogni.

Mi egyébről beszéltek volna a férfiak, mint a vasárnapi focimeccsekről, nagy hangon, egymást túlharsogva, attól függően, kinek szurkoltak. Csak egy ismeretlen sofőr sörözött a félreeső asztalnál. Messziről jöhetett, régóta vezethetett, mert teljesen átizzadt a pólója. Olyan szomjas volt, hogy szinte egyetlen hörpintéssel kiitta a korsó háromnegyedét. Mi csak néztünk.

A törzsvendégek nem szóltak egymáshoz, még a kocsmároshoz se, csak felé tolták a fityókat, ha már kicsurrant belőle az utolsó csepp is. Az pedig töltött megint. És húzott az illetőnek még egy vonalat a karton alátétjére.

A füledt délután Dzsemila kétségbeesett kiabálása törte darabokra. Nem is tudom, hogyan került oda olyan váratlanul. Teljesen kivetkőzött magából, a haja az arcába ragadt, hiába törölgette a zsebkendőjével, az izzadság már az álláról csöpögött, szaporán szedte a levegőt, hörögve beszélt, mint aki mindjárt megfullad. Végül is a szomszédban lakott, hova futhatott volna segítségért.

Mi ez a ricsaj, nézett ki a kocsmáros.

Úgy hadart, hogy alig értettük, csak úgy fröcsögött belőle, hogy mi történt: kint a kotlában gázzal fűtötte fel a lúgos vizet, hogy majd a szennyes, olajos

¹ Dzsemila című novellájának közlésével köszöntjük a horvátországi származású, idén Prima Prémium-díjjal kitüntetett író.

ruhákat beáztassa, kimossa, már lobogott a víz, elzárta a gázt, éppen akkor vette észre a macskákat, két kandúr marakodott a tetőn, aztán kergették egymást, csak úgy ropogtak a cserepek; az egyik pillanatban felágaskodtak, harapták egymást, ahol érték, valamelyiknek a füle csupa vér lett, a következő pillanatban a fekete kandúr elveszítette az egyensúlyát, levágódott a tetőről, egyenesen bele a kotlába, a forró mosóporos vízbe, feldobta még egy pillanatra a fejét, rám vetette kitágult sárga szemét, aztán összerándult és kimúlt. Nem hallják? A macska megfőtt egy perc alatt, és most ott úszik kinyúlva a kotlámban.

És nekünk ehhez mi közünk, kérdezte valaki a falnál ülő sörözők közül, mert megzavarták a vitájukat, hogy a bíró helyesen ítélte-e meg azt a tegnapi tizenegyest.

A sofőr már egyébként is megitta sörét, felállt az asztaltól; szinte rátapadt a rövidnadrágja, megigazgatta csuromvizes pólóját is, és elindult a nő felé. Mutassa azt a dögöt, majd bedobom a konténerbe. Egy lapát is megteszi. Már úgysis menni akartam. Ide pörköl a nap, meg kell fulladni.

Dzsemila bólogatott, lassan megnyugodott, összeszedte magát, és ment előre. Tudja, nagyon megijedtem!

A férfiak morogva nézték, hogy mennek be a kapun, mintha elvágták volna a focitémát, egyszeriben csönd lett. Megvárták, amíg bemennek.

Ezt a fiatalembert aztán jókora csomaggal áldotta meg a teremtő, a Dzsemila sem vak.

Micsoda vádlik, jó focista lenne.

Ugyan, csak egy jöttment!

Össze lehet adni az egyet meg a kettőt, összejönnek a Dzsemilával, fogadjunk!

Miben?

Végignézed, míg a nejed reszelem!

Höhöhö!

Mi csak pislogtunk, hallgattuk tátott szájjal, hiszen ismertük az összes szereplőt, és hogy megváltozott a hangnem, már nem a bírót szidták, hanem ezt az idegen sofőrt szapulták, aki bement a Dzsemilával. Nézték az órájukat, meddig marad bent.

Miért szidják, hiszen ők is segíthettek volna kihalászni azt a szerencsétlenül járt fekete cicát.

Csak a szájuk jár, igrük már meg a kólát, és húzzunk a focipályára!

Pletykások, mint a vénasszonyok, nem hiába ülnek itt a felső tornácon, hogy közben mindent lássanak.

Ez még nekünk, suhancoknak is feltűnt, hogy képesek voltak arról is rosszat mondani, aki éppen csak felállt az asztaluktól, hogy kimenjen könnyíteni magán. Amikor visszajött, akkor valaki mást vettek a szájukra, és mindenkit kiröhögtek, ahogy a fejükbe szállt az ital ebben a hőségben.

Milyen régóta bementek már!

Na hallod, túl lassan forr fel a víz a dzsezvában.

Höhöhö!

Három nap múlva hasonló volt a vendégek összetétele. Hétágra sütött a júliusi nap. Megállt a nyitott konténeres slepper Dzsemila csukott vaskapuja előtt a hídon. A sofőr kiszállt. Feltűnő változáson ment át: már nem az a csatakos, piszkos ruha volt rajta, mint legutóbb, hanem fehér rövid ujjú ing.

Nosza, ezt szépen kivasalta az anyukája, még a gatyáját is.

Elvégre nőhöz jött.

És nem hozott semmi ajándékot?

Dzsemilához nem kell síkosító.

Nem nézett a fiatalember semerre, pedig olyan hangosan beszéltek a szomszédos kocsmateraszon, hogy minden szót hallania kellett; nem félt senkitől, határozott mozdulattal nyitotta ki a kaput, és dörrentette be maga mögött jó hangosan, mint aki hazamegy.

Micsoda pofátlan ficsúr.

Miért? Mert nem köszönt neked előre? Többet keres ez a kölyök, mint te egy hold hereszénán.

Höhöhö!

Legalább tíz évvel fiatalabb Dzsemilánál.

Irigyled?

Te nem?

Dzsemila jól kirakja a melleit, amikor tüzel.

Csakhogy helybelivel sosem adja össze magát. A városka kiközösitené. Mert fél a féltékeny feleségek mocskos szájától. A férjének úgyszólván mindent visszamondanak. De mintha ők fittyet hányának a pletykálkodásokra. Dzsemila férje hegesztő a spliti kikötőben, annyit keres, mint a szemét, csak hétvégéken jár haza, hogy meglátogassa a lányát meg a feleségét.

Mondhatnak, amit akarnak. Split egyébként is tele van unatkozó német nőkkel, akik egyedül nyaralnak, és a hegesztők jó pénzért jól meghegesztik őket. Dzsemila se most mászott le a padlásról. Ezt az alkut ők már régen megkötötték.

Dzsemilának nem éri meg elválni, inkább szeretőt tart. Ez a fiatalember pedig majd rá fog unni.

Vagy nem.

Senki sem vitatta, hogy egyébként jóra való gyerekek látszik, tisztas munkája van. Mi, suhancok is mindannyian ilyen hatalmas járműveket szerettünk volna vezetni. Csakhogy egyedül maradtunk az ámulatunkkal. Az utca egészen másként tekintett a helyzetre. Amikor órák hosszat parkolt a kapu előtt, végighúzta a szél a szagot a házak fölött, leereszkedett az udvarokban, és a hőségben be kellett csukni az ablakokat. A bűz a fülledt melegben mindenről elvonta a figyelmet, az emberek kijöttek az utcára, és egymásnak mondták felháborodva, hogy a belek mennyit erjednek a napon egy óra leforgása alatt, kikelnek a kukacok; a gyerekek egyre csak hánytak a gondolatára is. Minden udvaron ott lefetyelték a macskák a hányadékot, ezért nem volt már étvágya senkinek az ebédhez. Az ammónia beszivárgott a réseken, és még akkor is ott lengedezett a szobákban, miután a beles elhajtott, és maga mögött hagyta az erjedés pusztító emlékét.

Megint itt van a beles!

Akkor már közszájon forgott a neve.

Erre háromnaponként jön rá a gerjedelem?

Hogyhogy?

Megint jött a Dzsemilához.

De egy ekkora láncos kiöntővel? Mit képzelsz, ezt fogjuk szagolni itt, a teraszon? A kocsi bezárhat, ha így megy tovább.

Honnan hordja ezt a szörnyűséget?

Mit gondolsz?

A vágóhídról, a baromfiktól a birkákon át a marhákig mindenfélét vágnak, feldolgoznak. Oda jár a fél város dolgozni, négykor indul az első váltás a templom elől, a vállalat busza ingázik velük, cseréli a váltást. Ebből eszünk mi is, nyers húst meg füstölt árut hoznak a hűtőkocsik a húsboltjainkba. Még sosem láttad a májkrémdobozukon a feliratot? Ugyanaz, mint ami itt áll a beleskocsin, óriás felirat vörössel, hogy kiszúrja a szemed. Ebben tonnányi bél van, belsőség, hulladék. Láttam belőle egy kis izelítőt a járástáblánál, biztosan élesen vette be a kanyart, mert kilöttyent egy teknőnyi bél az aszfaltra; hát mit mondjak, láttam egy jó hosszú belsőséget, meglehetősen akkora, mint egy anakonda a lenyelt impalával együtt.

Nincs is lefedve?

Ez egy billenőkocsi.

Mintha folyton disznóvágás lenne...

Roszsabb!

És hova viszik?

Szerintem a Dunába öntik.

Ezt én nem szagolom tovább.

Mit gondolsz, mi jószántunkból élvezzük ezt az aromaterápiát?

Höhöhö!

Mire vártok?

Hogy a beles végre lemásson a Dzsemiláról.

Még mindig nem értek a döcögős részhez?

Nézd meg!

Höhöhö!

Nem lehetne valahogy megsürgetni a dolgot?

Dehogynem: kopogj be, és mondd meg neki, hogy méltóztasson már bespiccelni, fiatalúr, hogy mi is élvezhessük egy kicsit az életet. Miután elhajt innen a bűzzel.

Harmadnap ugyanez történt. A fél városnak könnybe lábadt a szeme az ammóniadús bélgáztól. A novemberi szmog és a korai sötétedés csak konzerválta a szagot a környéken.

Alaposan felpaprikázta a kedélyeket, annak ellenére, hogy most már mindenki összetömörült a kocsma belterében. Kint csípős lett a levegő, de a szag ránk telepedett.

Nem! Ezt nem tűrhetjük tovább! Már hónapok óta tart a viszony a belessel...

Ugyan, miért gúnyolódtok ezzel a gyerekkel? Olyan ártatlan zöld szeme van, ábrándozott a kocsmárosné, aki köztudottan jóban volt Dzsemilával.

Csak nem szálltál be te is egy körre?

Ugyan, a fiam lehetne. A háromszorosát fizette az italért, amit átvittem nekik, mert tudta, hogy ő itt nemkívánatos, nem nézhettek rá.

De hiszen jóval fiatalabb Dzsemilánál.

És akkor mi van? Ti is fiatalabb lányokkal lennétek, ha hagynák magukat.

Dzsemila nem sokáig kérette magát.

Mert szerelmes.

Höhöhö!

Elmesélte, hogy jahorinai pacalt főzött neki tegnap, azzal várta, és a fiatalembernek nagyon ízlett. Felírtam, hogy kipróbáljam a receptet, mivel ízesítette: vörösborssal, venkelkocsánnyal, görögköményvel, blitvamaggal, tengeri sóval, lestyánnal, sompaprikával és borókabogyóval.

Többféle fűszert nem talált a városban?

Anyukám nem így főzi a pacalt.
Mert ez a szerelmi bájjital összetétele.
Höhöhö!

Ahogy leszállt a sötétség, kintről jövő, éktelen káromkodásra kapta fel a fejét mindenki a kocsmában. A hangok egyre közeledtek. A sofőr kivágta a kocsmajátót, mint egy westernfilmben, és körülülvöltötte a termet.

Ki szúrta ki a gumijaimat?

Mindenki a poharát csikorgatta az ujjbegyével, körbe-körbe, mint valami erotikus hangszert, fél mosollyal, és ez a zenekar a kockás abroszoknál dacosan, kárörvendően szövetkezett a sofőr ellen, és az ismeretlen elkövető mellé állt.

Gyáva patkányok!

Höhöhö!

Megfordult, mint egy dühös gladiátor, és indult kifelé, amikor a hirtelen lett csendben mégis érkezett egy válasz. A kocsmárostól.

Fiacskám! Legközelebb a saját kapud előtt parkolj, miközben anyukádat kupakolod!

Eltelt három nap, ott fagyoskodtunk a teraszos kocsmá kihalt asztalai között, de nem jött. Kinézett egyszer Dzsemila is a zsalugáteres ablakán, de amikor meglátott bennünket, gyorsan behúzta.

Eltelt újabb három nap, és megint semmi. Dzsemila házára mély sötétség borult.

Hol lehet, töprengtünk.

Talált magának más szeretőt.

Feladta, szakítottak.

Nem hiszem, ennél tökösebb ez a fickó, nem adja fel. Dzsemila nagyon jó nő. Őt nem dobja el, aki egyszer is megdöntötte.

A szakértő!

Höhöhö!

Fakutyák, hiába röhögtök! Aki el akar érni valamit, az nem adja fel, túljár bárkinek az eszén. Gondolkodjatok!

Ha a beles nem jöhet ide, akkor a Dzsemila megy oda.

De hova?

Sötét van.

Éppen ez a lényeg. Hova mehetne ebben a sötétségben egyedül? Biztosan félne.

Mi a haláltól félne?

Ez a kulcsszó! Egyetlen hely van a közelben, ahol ilyenkor senki sem jár.

Mert fél!

Hova nem mernél menni zsáksötétben?

A temetőbe.

Nem is kellett megbeszelnünk, osontunk, mint a kísértetek a kripták felé, bukdácsolt a márványlapokon a hold fénye. Hiszen csak itt volt a templom alatt, és senki se gondolt rá. A hatalmas, elvadult bukszusok mögött takarásban állt a billenőkcsci.

Ott álltunk hárman, és nem tudtuk, mit kellene tennünk. Felzörgessük a fél várost, mindenki értené azonnal, miről van szó; eláruljuk őket, és idejönnek karóval, lapáttal, hogy rajtaüssenek a szentségtörő páron.

Meglakolnak! Megérdemlik. Ez egy erkölcsös város!

Nyugi, mi hasznod belőle, ha rájuk ijesztesz, majd találnak másik helyet a közeli erdőben, ami kényelmetlenebb is lenne nekik, mert távolabb van, de biztonságosabb is egy taláikára, nem kellene rettegniük, hogy rájuk találnak.

Nekem igazából semmi bajom velük. Ha én majd nagyobb leszek, akkor hova viszem, akit elvinnék valahova? Nekem még egy ilyen menő, fűthető utasterem se lesz.

Csak nem irigyled?

Akár irigylem, akár nem, áruló nem leszek.

Engem ez mélységesen felháborít, és újra megteszem...

Mit?

Szóval te voltál, üvöltöttük egyszerre mindketten. Alattomos vagy!

Már nyílt is a kiabálásunkra a sofőrülés melletti ajtó, és háromlépcsőnyi magasságból előtűnt hirtelen a fiatalember. Visszahőköltünk legálább háromlépcsnyit. Kezében zseblámpát tartott, az arcunkba világított, egyenként.

Nem is vagytok ti gonosztevők. Csak kamaszok.

Húzz el innen örökre, hősködött a gumiszurkáló.

A beles felkapcsolta a hatalmas jármű fényszóróit, ködlámpáját, és a többi lámpát is, kékben, sárgában, pirosban világított, és a tetőreflektorát a ravatalozó keresztjére irányította.

Látjátok, minden mulandó. Ne a felnőttekre hallgassatok, hanem éljetez, amíg fiatalok vagytok, egyszer még rájöttök, mikor döntöttetek helyesen – vagy sem. De kockázat nélkül semmire se mentek.

Hatásos érvelés volt, mert csak jártunk körbe, mint akiket egyszeriben komolyan vesznek, és nézelődtünk: ez egy vadonatúj, metálikék, slepperré alakítható konténerhordozó volt – raktuk össze, amit tudtunk, és úgy emelt ki bennünket ez a vibráló óriás az éjszakából, mint egy káprázatos vidámpark.

Jól van, fiúk, mindent hallottam! Nem haragszom senkire. Kössünk egyezséget. Én is az autókat bámultam, amikor ilyen idős voltam, mint most ti. Mit nem adtam volna, hogy vezessek! Hogy bátornak érezhessem magam. Lefogadom, hogy titokban apátok megengedi, hogy menjetek egy kört az autókkal a roncstelep széles sávján – csak anyátoknak meg ne mondjátok! Nincs ebben semmi rossz. Ilyen idősen Amerikában már iskolába járnak a kamaszok a saját kocsijukkal. Én nem vállalom, hogy mindhármatokat megtanítalak vezetni. Mert ez bonyolultabb egy személygépkocsinál. De ott ülök majd az anyósülésen, és elrántom a kormányt, mielőtt valaki közületek behajtana a temetőbe.

Höhöhö!

Tedd le azt a bicskát, nem vagy te ilyen alattomos gyerek.

Apámtól kaptam születésnapomra, amikor hazajött Svájcból, onnan hozta.

Legyel is büszke rá, valóban szép darab! Akarsz menni egy kört, vagy sem? Ne feledd, mi, férfiak, tudunk titkot tartani.

Erre csak bólogatott komoly arccal, és ránk nézett helyeselve, most már egyetértett velünk, mert ez mégiscsak komoly ajánlat volt, mint egy igazi beavatás; nem adatik meg mindennap.

